

ЂУРАС

ЈЕЛ' САРАЈ'ВО ГДЈЕ ЈЕ НЕКАД БИЛО

Пише:
Небојша
Кнежић

Торонто, јули 2009.

Мириши на тек први купљени кармин, на парфем „шанел“ кога је позајмила од мајке или тетке и на јагоде којима јој је обојен врели дах... Тијесно, припијени једно уз друго корачамо Вилсоновим. И док пролазимо поред њене Треће гимназије, окрене се према згради и дворишту школе. Хоћу да је пољубим а она уздахну и измаче се.

“ееех,, још само који мјесец и долази матура а онда збогом раја, збогом школске клупе, ђао профе,, само,, једнога од њих никада нећу моћи пребољети, он ће ме вјечито пратити“

То ми каже гласом пуним сјете једна дугонога, витка и плавоока матуранткиња Треће гимназије коју сам на неколико дана прије упознао и са којом већ неколико вечери за редом романтично фурам чежњу, најчешће Шеталиштем и још даље, све доље низ Миљацку. Тргнем се и угризем за усну. “а кога то,, кога нећеш моћи пребољети“ промуцам!

„Њега,, ЂУРАСА,, свога профу књижевности“

Даље корачамо шутећи,, и више се не држимо за руке. Послије извјесног времена окрећем главу према њој и у одсјају неонки' хотела Бристол у оку јој примјећујем сузу. Застанем, примакнем се и док је милујем по коси заплака и јецајући каже “ја га волим,, већ дуго сам заљубљена у њега,, и молим те опрости ми“

Ту ноћ сам до зоре гледао у плафон своје собе, пушио цигарету на цигарету и мислио на њега,, а зашто он, ко је он, хммм,, ЂУРАС,, профа!?

*****

Љето је крајем тих седамдесетих брзо прошло и већ почетком септембра сва младост града поче се скупљати по легендарним сарајевским кафићима. У једном од њих упознајем дјевојку која има очи крупније од филдана. У њиховим дубинама, као и у кафеним шољама на чијем дну од тоза доконе комшинице једна другој читавају судбину, огледам се и тражим “милост“ тек да ме удостоји бар једне шетњице градом. Пристаје. И док корачамо према парку Цара Душана, важно се смјешкам мушким створовима који се за њом окрећу а ја се већ осмјелио и руку јој завалио преко рамена!, тренутно читам Маркеза,, “сто година самоће“, почињем „да ударам у тамбуру“ али кад та моја хвала прође кроз њене уши, на уста јој изађе аждаха!

„ми смо ту књигу спомињали и мало је анализирали али је и прескочили, професор ЂУРАС нам је није препоручио као неопходну, ето он је нашао да је то скраћена и модерна верзија “Таргантуа и Пантагруела“ француског писца Франсоа Раблеа,, јеси ли је читао?“...

Већ сутрадан стојим испред библиотеке, и прва сам им муштерија,, само,, морао сам се учланити да би добио ту књижуру тешку скоро два килограма! И док читам пун сам неког осветничког јада, бијеса и чемера, овладала ме немоћ јер ме „крупноока“ не зове телефоном. Прошла је и цијела седмица, није се јавила. Коначно окренух и задњу страну. У сунчано суботње пријеподне срећем је испред кафеа-Лисац, и док јој прилазим побједоносно се смјешкам.

“прочитао сам “Таргантуа“, ма какав Маркез“ кажем, док ми се манта од тамних кратера њених дубоких очију,, “пиших Маркез је мала маца за Раблеа“ почињем шатрологију..

“евога Ђурас, хеј,, извини журим“ рече узбуђено а онда са неколико књига испод мишке ускаче у један тек на тренутак паркиран „спачек“. У колима их је бар седмеро! И док се „спачек“ напиње да крене, крупноока протури главу кроз прозор и рече “идемо на Требевић, читаћемо и разговарати о књигама на чистом ваздуху,, ђааооо,, видимо се!“

Гледам за њима као усран голуб а онда оног “таргантуу“ кога држим у руци замало не зафрљачи, али гријех је бацати књиге и хљеб па га касније поклоним конобарици Деси у бифеу Корзо у коме сам се поприлично “олешио“. “е јеси махнит,, шта ће ми ово,, ко ће болан ово читат!“ рече и књигу зажди у канту са празним флашама?

*****

Септембарско небо је осуто звијездама и још увијек одише љетном ноћи. На дан прије, мудро и обазриво сам упознао матуранткињу Прве гимназије убијеђен да ћу код ње „проћи“ а не као безброј пута до тада бити поражен од тог Ђураса на чије сам се име сав жежио поготово када га изговарају дјевојке око којих сам се редовно мотао. Ускотрачним шинама којима је некада „БИРО“ гамизао од Сарајва до Ужица загрњени корачамо и док јој ја важно „шербецијски“ рецитијем Буковског,, она само уздахну и рече. “ма лијепа је та поезија али код једне другарице на рођендану упознала сам професора Треће гимназије, зове се Ђурас, јеси ли икада чуо за њега!?”

*****

Слободана Ђурасовића-Ђураса ћу упознати случајно и изненада! Напазио сам се у стану режисера Бате Ченгића са чијим сином Дамиром бијех добар пријатељ. Неколицина нас је теферичила неку тему и пила “шток“, кад на врата изненада улази глумица Мерица Исаковић од чије љепоте трну зуби. Већ последије пола сата сједамо у кола и одлазимо у Златни ресторан, а тамо је већ начочено неко друштво. Ја пиљим у Мерицу и питам се да ли на свијету постоји љепша жена,, ма какви, нема шансе. И у свој тој гужви неко ми се обраћа, вели “ово је професор Ђурас, упознајте се“ И док ми он пружа руку са невјерицом је прихватим а онда да не замуцам и не зарцнем се од „хастре“ и узбуђења попих „дупли“ на искап. Више не гледам у Мерицу,, а шансе да ми у том моменту неко буде интересантнији, бијашу равне нули, а види сад ово! Премјеравам професора, тражим му мане, хоћу да најхињскије препознам какву мањкавост, какву фалинку, неки дефект па да ми души буде лакше,, само,, јок, чојек на свом мјесту. Кад ме још неколико дуплих пића окуражило почех да га „њушим“, опрезно као ловачки кер.

Изгледа да ме је сконт'о, па причу о књижевности „нивелиса“ на Карла Мауа, Фенимора Купера, Зен Греуа и Х-сто-романе као и на оне, “зелене додатке“ и “300 чуда“ а којих сам се нагутао још као дијете па сам у том погледу био захвалан саговорнику. Причамо о Луну –краљу поноћи а не о Родиону Романовићу Раскољникову, јер не дај Боже, какве би ја шансе имао са једним таквим карактером “против“ истинског знајца који је моје “шупљине“ и “рупе“

прочитао из прве,, али, стрпљење, мудрост и висок морал не дозволише му да ме дисквалификује и ували неку кечину за сва времена..

*****

Потом нам учесташе заједнички моменти које би дијелили, гдје друго већ у кафанама. Преко њега упознах младе и даровите градске људе. Стимуладао их је и форсирао да што више читају, пишу, размишљају. Користио је све своје утицаје и везе да им објављује пјесме и литерарне радове а што није било лако. Упознах и у оно вријеме легенду Ми-

ладина Шобића. Ђураса је посебно цијенио. Кад Миладин уђе у “паркушу“ обазриво је бирао “хастал“, није се залетао на “прве лопте“, на дежурне јаничаре који би уз познате и сами да буду познати па су по вас цијели дан гверили у оним “кифлама“ пресвученим црвеном чохом са њушкама упереним према вратима. Улази Миладин а један “нацврцан“ кравата, државни посао, прима плату да сједи, облокава се и још чојек на цијени, сви држе до њега. “хајде Миладине, родила мајка, сједи “овђекар“ с’нама, ма недаш се видјети болан“ и док то говори измиче слободну столицу, а на столу флаша “вискија“, скупе цигарете, упаљачи, мезе, а уоколо, један војни Генерал, спикер ТВ, сликар „са дна каце“, и „бивши“ фудбалер који је у каријери више провео на резервној клупи него на терену али и то је било довољно да га “жигошу“ као боље „сарајевско грло“ па је могао сјести за свачији сто и сваки архитекта, удбаш, или рок-музичар са њим у друштву нису губили на цијени!

Миладину незгодно, на први ми поглед јасно да му то није ниво и да за тај сто неби нипошто да сједа а овај навалио. “хајде болан па ћеш нам нешто и отпјевати, онако, тихо, на увце“ виче и убјеђује “јаничар“. У моменту, са столице се диже Ђурас, прилази Миладину који му се обрадовао па га “спаси“ и доведе за наш сто, само, без интервенције веома разумног Генерала,, ипак му то неби пошло за руком.

*****

Сјећам нас се једном, ја и он наслоњени на шанк у Гурману, нисмо сами, ту су и Вељо Милошевић (тада је још пио) и Никола Крстић, без своје Аните, што је било ријетко, у бирцуз улази млада дјевојка, по љепоти јој ни Наташа Ростова није равна. У рукама јој фасцикла са... “изволите професоре, ово

су моје пјесме, молим вас нађите времена па их прочитајте,, ја сам иначе матурант Друге гимназије и због Вас сам се мислила пребацити у Трећу,, али нису ме примили“

*****

Да, имало је Сарајево тог вакта и своје пјеснике, писце, рокере, шанере, шибицаре, разне фолере и безбројне синове разних гузоња али имало је и професоре и бројне ученике. Само, ја се не сјећам ни једног од тих „учитеља“ који је био Ђурасове феле. Његови ђаци су у свијет књижевности и лијепе ријечи улазили на велика врата и са големим уживањем јер су били среће да им „профа“ Ђурас покаже пут а да је он то умιο, сигурно је, и далеко боље него остали.

*****

А онда у граду Сарајеву неки „жикича јовановић-шпанац“ опали прву ослободилачку, закуха се. Нема струје, воде, глад, јад“. И ускоро Ђурасови ученици постају “територијалци“, “агресори“ или “бјегунци“ односно “испаљеници“, јер су се испалили из града који се нагло претварао у бакљу из које сукља пламени огањ. Згранутог и до зла-јада разочараног професора на главној већ гранатама разрованој улици засреће његов бивши ђак, овај пут не у модром ђачком сакоу, већ у зеленој униформи на којој је уочљив амблем “ЦРНЕ МАМБЕ“. “Професоре, шта ћете овдје, погодиће вас снајпер ил' убит' граната, а може се догодит' и горе, да вас покупе и одведу на прву линију па ћете копат' ровове, извлачит' мртве и демонтит' мине, него ме послушајте и сакријте се у подрум и не излазите из њега“ каже „црна мамба“

„А јеси то ти Хусо, једва те препознах!?“ каже Ђурас загледајући га важно и прпошног у пуној ратној спреми, револвер-магнум око паса, пушка “пумпарица“ у рукама на којима су црне кожане рукавице. „а Ђорђе, гдје ти је Ђоле, с' тобом је био најбољи јаран, били сте нераздвојни!“

„е професоре, да вам будем искрен, тај смрад је преш'о у (ћ)ете, на оној је страни пуца по свом граду, по невиним максумима“ рече Хусо зашкрипаваши зубима

„не каже се (ћете), него чете, ма нисам те тако учио мој Хусо,, а како си ти сигуран да је он тамо,, код чета“ “јес' гарант професоре, довикивали смо се преко Миљацке неку ноћ а чуо сам га и преко „мотороле“, смрад је то професоре, смрад, одувјек је био“

*****

Слободан Ђурасовић-Ђурас, није више са нама, заувјек нас је напустио онако, храбро, дрско, хемингвејски, није могао гледати мржњу у очима и заблуђен израз лица својих бивших ђака који су преко ноћи постали, неки крвожедни ратници звучних имена..

Трећа гимназија и даље ћури на своме мјесту и док Миљацка поред ње љено и успорено тече, још увијек неке већ давно одрасле дјевојке када посјете вољени град из кога су се у вакат “испалиле“, саме, без мужа, дјеце и унучади прошептају Вилсоновим и онда обришу сузу која им капне низ образ јер сјете се омиљеног “профе“ и легендарних предавања са којих никада ни један од ученика није “збрисао“, па у Бристол, на сладолед или, „фука“. Шетају тако те старе цуре а онда Миљацка више не жубори већ тихо гласом легендарне Исмете Дервоз пјева Ђурасове стихове, “вољела тебе само сам ја“..